

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetun lain 7 ja 19 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä huhtikuuta 2013 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetun lain 7 ja 19 §:n muuttamisesta (HE 28/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Satu-Maaria Natunen, oikeusministeriö
- käräjätuomari Kimmo Vanne, Vantaan käräjäoikeus.

HALLITUKSEN ESITYS

Valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset siitä, mitä todistajalle korvataan taloudellisena menetyksenä. Lakiin esitetään lisättäväksi myös säännös, jonka mukaan todistajalle korvattaisiin taloudellisesta menetyksestä enintään valtioneuvoston asetuksessa säädetty määrä.

Laissa olevaa asetuksenantovaltuutta ehdotetaan muutettavaksi nykyistä täsmällisemmäksi. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä paitsi taloudellisesta mene-

tyksestä korvattavasta enimmäismäärästä myös matkakustannusten korvauksiin oikeuttavasta matkasta ja matkakustannusten laskentaperusteista sekä päivärahan ja majoittumiskorvauksen suuruudesta ja laskentaperusteista. Lisäksi asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä todistelukustannusten korvaamista ja ennakkomaksuja koskevista käytännön menettelytavoista.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään todistajan oikeudesta saada valtion varoista korvausta matka- ja toimeentulokustannuksista sekä

taloudellisesta menetyksestä. Lain mukaan taloudellisesta menetyksestä suoritetaan korvauksena enintään määrä, minkä siihen oikeutettu osoittaa uskottavasti menettävänsä. Lain nojalla annetussa asetuksessa kuitenkin säädetään ta-

loudellisesta menetyksestä suoritettavalle korvaukselle tietty enimmäismäärä. Laki ja asetus saattavat niitä käytännössä sovellettaessa joutua ristiriitaan taloudellisesta menetyksestä korvattavan enimmäismäärän suhteen. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että todistajalle korvataan taloudellisesta menetyksestä määrä, jonka hän osoittaa uskottavasti menettäneensä, kuitenkin enintään valtioneuvoston asetuksessa säädetty enimmäismäärä. Samassa yhteydessä lain asetustenantovaltuuksia ehdotetaan muutoinkin täsmennettäväksi. Hallituksen esityksen perusteista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esityksestä ilmenee, että ehdotetun lain voimaantulon jälkeen on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus, jossa taloudellisesta menetyksestä suoritettavan korvauksen enimmäismäärä tarkistetaan vastaamaan nykyistä ansiotasoa. Lakivaliokunta pitää tarkistusta tärkeänä ottaen huomioon, että saadun selvityksen mukaan korvauksen enimmäismäärä on viimeksi vuonna 2000 tarkistettu 350 markkaan vuorokaudelta ja vuodesta 2000 vuoteen 2011 suomalaisten ansiotaso on noussut noin 50 prosenttia. Korvauksen enimmäismäärää asetettaessa

tulisi ottaa huomioon, että riittämätön korvaus voi vaikuttaa haluun toimia todistajana oikeudenkäynnissä ja siten myös vaikeuttaa tuomioistuinten toimintaa. Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, todistaja, jolle aiheutuu taloudellista menetystä enemmän kuin mitä hänelle voidaan korvata valtion varoista, voi jatkossakin saada kohtuulliseksi harkitun lisäkorvauksen siltä asianosaiselta, joka tuomitaan korvaamaan todistelukustannuksia valtiolle. Lisäkorvausoikeuden merkitys on kuitenkin käytännössä rajallinen, sillä lisäkorvaukseen saamiseen oikeutettujen todistajien piiri on rajoitettu ja lisäkorvauksen saamiseen vaikuttaa myös jutun lopputulos. Siihen, saako todistaja korvausvelvolliselta suoritusta, vaikuttaa viime kädessä myös korvausvelvollisen maksukyky. Valiokunta katsookin edellä esitetyn valossa, että enimmäismäärä tulisi pyrkiä asettamaan sellaiselle tasolle, että se turvaa todistajalle kohtuullisen korvauksen taloudellisesta menetyksestä. Niin ikään on tärkeää, että korvauksen enimmäismäärää arvioitaisiin säännöllisin väliajoin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
jäsen. James Hirvisaari /ps
Antti Lindtman /sd
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Jaana Pelkonen /kok
Arto Pirttilahti /kesk
Kristiina Salonen /sd

Jani Toivola /vihr
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps (osittain)
Peter Östman /kd
Johanna Jurva /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.